

ชื่อเรื่อง	การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบชนิดของนกในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ชื่อผู้วิจัย	ชุตานา คุณสุข ¹ และพงษ์ชัย คำรงค์โรจน์วัฒนา ²
หน่วยงาน	¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ² คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีงบประมาณ	2560

บทคัดย่อ

การติดตามการเปลี่ยนแปลงสังคมสิ่งมีชีวิตมีความสำคัญในทางนิเวศวิทยา การอนุรักษ์และการจัดการ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยใช้ข้อมูลการศึกษาก่อนหน้า 10 เดือน และศึกษาเพิ่มเติมรวมระยะเวลา 3 ปี (ตุลาคม 2557-กันยายน 2560) ทำการนับนก 13 จุด จุดละ 15 นาที และทำการถ่ายภาพนกเพื่อประกอบการจำแนกชนิด ผลการศึกษาพบนกทั้งสิ้น 32 วงศ์ 55 สกุล 74 ชนิด จัดเป็นนกประจำถิ่น 52 ชนิด (70.27%) นกอพยพ 18 ชนิด (24.32%) โดยพบว่าเริ่มเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าตั้งแต่เดือนกันยายน และบางชนิด เช่น นกจับแมลงสีน้ำตาล ใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าต่อเนื่องนานถึงเดือนพฤษภาคม นกอพยพผ่าน 3 ชนิด (4.05%) ได้แก่ นกกระจัดหัวมงกุฏ นกจับแมลงตะโพกเหลือง และนกอีเสือลายเสือ และนกอพยพมาทำรังวางไข่ 1 ชนิด (1.35%) ได้แก่ นกแก้วธรรมดา โดยพบได้ทั้ง 3 ปี และพบนกยางลายเสือซึ่งมีสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม โดยพบได้ทั้ง 3 ปีเช่นกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าจุดสำรวจแต่ละจุดพบนกได้แตกต่างกัน ไม่มีบริเวณใดพบนกได้เหมือนกันทุกชนิด แต่บริเวณย่อยที่ 7, 9, 11, 12 และ 13 พบว่ามีความคล้ายคลึงของชนิดนกที่พบสูง (มีค่าดัชนีความคล้ายคลึงสูงกว่า 0.8) สำหรับการเปลี่ยนแปลงของชนิดและจำนวนครั้ง (detection) ที่พบนก โดยภาพรวมพบว่าจำนวนชนิดมีการเปลี่ยนแปลง โดยปีแรกพบนกรวม 66 ชนิด (32 ± 4 ชนิด/เดือน) ปีที่ 2 พบเพิ่มเป็น 67 ชนิด (36 ± 6 ชนิด/เดือน) และปีที่ 3 ลดลงเหลือ 60 ชนิด (30 ± 7 ชนิด/เดือน) เท่านั้น ในขณะที่จำนวนครั้งที่พบนก พบว่ามีค่าลดลงอย่างมากในปีที่ 3 โดยปีที่ 1 พบนกรวม 862 ครั้ง (72 ± 16 ครั้ง/เดือน) ใกล้เคียงกับปีที่ 2 ที่พบนกรวม 959 ครั้ง (80 ± 16 ครั้ง/เดือน) แต่ปีที่ 3 พบว่าจำนวนครั้งที่พบนกรวมลดลงเหลือเพียง 687 ครั้ง (57 ± 17 ครั้ง/เดือน) ซึ่งคาดว่าเกิดจากการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ทางทิศเหนือและใต้ นอกจากนี้พบว่านกบางชนิดมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าเพียงครั้งเดียวตลอด 3 ปีที่ศึกษา เช่น นกพงตึกแต่นอกลาย นกกระจัดปากหนา นกจับแมลงสีคล้ำ เป็นต้น จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าจุดสำรวจที่ 5-8 สามารถพบนกได้มากกว่าบริเวณอื่นตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ศึกษา จึงเหมาะสำหรับเป็นจุดเรียนรู้และควรมีมาตรการอนุรักษ์พื้นที่บริเวณนี้เป็นพิเศษเพื่ออนุรักษ์พันธุ์กรรมนก นอกจากนี้ควรมีการศึกษาผลกระทบของการก่อสร้างต่อการใช้ประโยชน์ของนกในพื้นที่ป่า โดยติดตามศึกษาต่อหลังการก่อสร้างแล้วเสร็จ

คำสำคัญ: สังคมนก, ความหลากหลายชนิด, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี

Title	Bird species composition change in the Plant Genetics Conservation Area, Rambhai Barni Rajabhat University
Researchers	Chutapa Kunsook ¹ and Pongchai Dumrongrojwatthana ²
Organization	¹ Faculty of Science and Technology, Rambhaibarni Rajabhat University ² Faculty of Science, Chulalongkorn University
Year	2017

Abstract

Monitoring on community dynamics of living organism is important for ecological study, conservation and management. This research aimed to study the population dynamics of various types of birds in the forest under the Plant Genetics Conservation Area, Rambhai Barni Rajabhat University. Three-year data set (October 2014 -September 2017); gathered from former research for 10 months and additional study by counting birds in 13 zones; 15 minutes per zone and taking photos of birds to use for classification. The total number of 32 families, 55 genera and 74 species of birds was observed. Fifty-two species (70.27%) were residential birds, 18 species (24.32%) were migratory birds that began to stay in this area since September; some species continuously stayed here until May, such as Asian Brown Flycatcher *Muscicapa dauurica*, three were passing migratory species (4.05%); Eastern Crowned Warbler *Phylloscopus coronatus*, Yellow-rumped Flycatcher *Ficedula zanthopygia* and Tiger Shrike *Lanius tigrinus* and one breeding visitor (1.35%); Blue-winged Pitta *Pitta moluccensis*) as well as the near threatened species; Malay Night-heron *Gorsachius melanolophus* which could be found in all three years. When considered in details, it was found that each survey site served different bird species; no site had the same species. However, there was high similarity of birds in sub-sites 7, 9, 11, 12 and 13 (index of similarity higher than 0.8). For species and detection changes, the study showed that there was change in number of species; 66 species were found in the first year (32 ± 4 species/month); increased to 67 species in the second year (36 ± 6 species/month) and decreased to 60 species in the third year (30 ± 7 species/month), whereas number of detection decreased significantly in the third year; 862 bird detections (72 ± 16 times/month) in the first year which quite close to 959 detections (80 ± 16 times/month) in the second year, but in the third year, it revealed that number of bird detections decreased to only 687 detections (57 ± 17 times/month). This rapidly decrease might be due to the construction of two big buildings in both northern and southern parts of the forest. Moreover, some birds were found only once during the

three-year study such as Lanceolated Warbler *Locustella lanceolata*, Radde's Warbler *Phylloscopus schwarzi*, and Dark-sided Flycatcher *Muscicapa sibirica*. The results showed that the survey sites 5-8 were mostly suitable for bird study because birds could be detected in these sites more than other areas throughout the three-year study. Therefore, the suitable conservation action should be established for bird genetic preservation in these areas. Moreover, there should be a study on impacts of construction towards forest utilization of birds when the construction was finished.

Key words: bird community, species diversity, Rambhai Barni Rajabhat University, Chantaburi

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี